

Op Elkaar Bouwen

Conceptverkiezingsprogramma D66 Voorschoten 2022 – 2026

Tot en met **30 oktober 2021** kunnen amendementen op het Conceptverkiezingsprogramma worden ingediend. Amendementen op afbeeldingen zullen daarbij niet in behandeling worden genomen.

Het definitieve programma wordt door de leden vastgesteld op de Algemene Afdelingsvergadering van **21 november 2021**.

The logo for the Dutch political party D66, consisting of the letters 'D66' in white on a green square background.

D66

2 1 Duurzaamheid

3 Voorschoten is aantrekkelijk om in te wonen, te werken en te ontspannen. D66 wil deze
4 aantrekkelijkheid van Voorschoten behouden. Dat betekent dat we rekening moeten houden met
5 het veranderend klimaat en dat we moeten gaan verduurzamen. Duurzaamheid is één van de
6 belangrijkste thema's voor de komende jaren.

7 Wij pleiten voor snelle, effectieve, creatieve en zorgvuldige verduurzaming. De grote stappen die
8 de komende jaren gezet moeten worden, kunnen we alleen samen met velen. Er zijn veel actieve
9 inwoners bezig met duurzaamheid. D66 heeft daarin vertrouwen.

10 1 Uitgangspunten

11 Het is duidelijk dat de opwarming van de aarde wordt veroorzaakt door de mens. In de
12 (college)periode 2022-2026 hebben we de kans en de verantwoordelijkheid een bijdrage te leveren
13 om de verdere opwarming van de aarde en daarmee alle ingrijpende gevolgen zoals droogte,
14 overstromingen en branden te beperken. Voor gemeenten ligt hier ook een taak.

- 15 ▪ We geloven in innovatie en creëren dan ook de ruimte om met nieuwe ideeën bij te dragen
16 aan de oplossing.
- 17 ▪ De kosten voor de verduurzaming van Leiden moeten evenredig worden verdeeld.
18 Kansengelijkheid staat daarbij voorop. Huurders hebben minder invloed op de
19 duurzaamheid van hun huurwoning, terwijl ze wel de energierekening betalen. Inwoners
20 met lage inkomens hebben bijvoorbeeld niet de financiële ruimte om energiezuinige
21 apparatuur te kopen en betalen daardoor een hogere rekening. D66 wil graag kijken naar
22 mogelijkheden om voor mensen met een laag inkomen onder gunstige voorwaarden geld
23 voor energiezuinige investeringen als lening te kunnen aanbieden.
- 24 ▪ De gemeente helpt inwoners bij het inzichtelijk maken hoe groot de voetafdruk van een
25 bepaalde activiteit is. Op die manier kan iedereen de eigen meest geschikte verduurzaming
26 acties plannen. Daarbij zetten we verder in op hulp van de energie-ambassadeurs,
27 wijkinitiatieven en een besparingshelpdesk, om de acties uit te voeren.
- 28 ▪ Grote uitdagingen kunnen we alleen samen aangaan. Daarom richten we een
29 klankbordgroep op met inwoners die de kennis en kunde hebben om te adviseren over de
30 beste praktijken voor verduurzaming. Samen weten we meer, en daar moeten we gebruik
31 van maken. Daarom wordt er ook meer ingezet op burgermetingen, waarbij iedereen zelf
32 vergaarde data over het lokale milieu veilig, gemakkelijk en effectief kan delen met de
33 gemeente en deze data ook openbaar kan worden gemaakt.

34 2 Vergroening

35 Het klimaat verandert en extreem weer zal steeds vaker voorkomen. D66 wil dat Voorschoten een
36 groene gemeente blijft met ruimte voor water, planten en dieren. Dat is leefbaarder, voorkomt
37 hittestress en verbetert de lucht- en waterkwaliteit en voorkomt wateroverlast. Klimaatadaptieve
38 maatregelen verhogen de veiligheid voor gebouwen en mensen.

- 39 ▪ Betegelde oppervlaktes maken plaats voor biodiverse beplanting. We stimuleren inwoners
40 om maximaal 60 % van hun tuin te bestraten en regentonnen te plaatsen. We inspireren
41 inwoners om ook verticale tuinen te realiseren omdat dat de leefbaarheid van het dorp op
42 allerlei gebieden vergroot (lucht, beeld, water, temperatuur). Hoe meer groen, hoe groter
43 het effect.
- 44 ▪ Waar mogelijk worden bestratte parkeerplaatsen en bermen omgevormd tot groen.

- 45 ▪ D66 wil een stevige groenstructuur in ons dorp. De bijenlinten versterken we en tijdens
46 groenrenovaties worden deze uitgebreid.
- 47 ▪ D66 wil dat openbaar groen beheerd wordt met oog op het recreatieve gebruik daarvan,
48 maar ook met aandacht voor de natuur. Daar waar het kan wordt terughoudend en op
49 verschillende momenten gemaaid. Er komt meer ruimte voor buurtinitiatieven om een stuk
50 groen samen te beheren.
- 51 ▪ D66 zet zich in voor bescherming van bestaande bomen. Daar waar nodig wordt
52 groeiplaatsverbetering toegepast om bomen een betere ondergrond te bieden.
- 53 ▪ Volkstuinen staan garant voor een rijk gevarieerde tuinnatuur met een overweldigende
54 biodiversiteit. Ook is hier een belangrijke plek weggelegd voor natuureducatie en is het per
55 uitstek een plek waar verschillende soorten Leidenaren samenkomen. D66 hecht hier veel
56 waarde aan en zet het licht dan ook op groen voor stadslandbouw op (nieuwe) tijdelijke en
57 op permanente locaties. Stadslandbouw kan ook langs muren door middel van leifruit.
- 58 ▪ We stimuleren afkoppelen van hemelwater en opvang op eigen perceel. Waar nodig en
59 mogelijk leggen we aparte afvoerbuizen voor regenwater aan als de straat toch open ligt,
60 zoals bij werkzaamheden aan ondergrondse kabels en leidingen.
- 61 ▪ In het openbaar groen proberen we zoveel mogelijk water op te vangen en vast te houden,
62 bijvoorbeeld via wadi's. Waar mogelijk verbeteren we de bodem in de openbare ruimte
63 zodat haar sponswerking zo optimaal mogelijk wordt.
- 64 ▪ De klimaatverandering verhoogt het risico op calamiteiten. Bij overstromingen zijn onze
65 Voorschotense vluchtroutes kwetsbaar. De wijken Noord Hofland en Allemansgeest
66 hebben een groot risico op verschilzetting als gevolg van droogte waardoor onder meer
67 rioolaansluitingen kunnen breken. D66 wil een plan van aanpak maken om zo slim en zo
68 spoedig mogelijk te anticiperen op klimaatadaptatie op het Voorschotense schaalniveau.

69 3 Meer mogelijk maken

- 70 D66 zet zich in voor initiatieven waarbij bewoners samen aan de slag gaan met energiebesparing, -
71 opwekking en isolatie. D66 is voorstander van lokaal eigendom van energie.
- 72 ▪ We willen dat inwoners en bedrijven zoveel mogelijk gebruik maken van regionale, nationale
73 en Europese fondsen voor verduurzaming. De gemeente gaat deze informatie
74 toegankelijker maken. D66 wil dat subsidies zo veel mogelijk terecht komen bij mensen die
75 zonder steun niet zouden toekomen aan verduurzaming. De procedures om een subsidie
76 aan te vragen worden daarom vereenvoudigd, zodat iedereen gemakkelijk een succesvolle
77 aanvraag kan doen.
 - 78 ▪ D66 wil dat al het vervoer in de gemeente zo duurzaam is als mogelijk. D66 zet zich in voor
79 meer laadpalen en deelauto's. Kleinschalig elektrisch (fiets-)vervoer voor o.a. bedrijven
80 wordt zoveel mogelijk ondersteund. De fietser en voetganger krijgen waar mogelijk
81 voorkeur boven gemotoriseerde vervoersmiddelen.
 - 82 ▪ Om deze nieuwe balans goed te vinden, zet D66 zich ervoor in dat
83 duurzaamheidsdeskundigen een aanvullende rol krijgen bij de welstandscommissie, om
84 kosteloos te kunnen adviseren over verduurzaming en subsidies bij grote en kleine
85 verbouwingen, maar desnoods ook om verspillende verbouwingen tegen te houden.
 - 86 ▪ D66 wil dat er continu uitgekeken wordt naar nieuwe, veelbelovende technieken die kunnen
87 werken en uitgerold moeten worden, zoals waterstof.

88 4 Meer stimuleren

89 De gemeente moet te allen tijde het goede voorbeeld geven. Er wordt duurzaam ingekocht,
90 gebouwen worden verduurzaamd en de catering is duurzaam en liefst vegetarisch. Bij inkoop,

- 91 subsidies en vergunningen wordt aan duurzaamheid veel belang gehecht, en de Rekenkamer
92 controleert de uitgaven en (klimaat-) opbrengsten van initiatieven.
- 93 ▪ Veel inwoners willen wel verduurzamen maar twijfelen over hetgeen in hun situatie de beste
94 stap is. D66 wil het gebrek aan kennis, tijd en overzicht van inwoners verbeteren door actief
95 en op maat voorlichting te geven aan inwoners.
- 96 ▪ D66 zet zich in voor het delen van informatie met huurders zodat zij weten waar zij hun
97 verhuurder op kunnen aanspreken voor wat betreft verduurzaming.
- 98 ▪ De afgelopen periode heeft onze wethouder met woningcorporaties goede afspraken
99 gemaakt over het verduurzamen van hun woningen, waarbij we de betaalbaarheid van de
100 woning voor mensen met lage inkomens als uitgangspunt hebben vastgehouden. Deze
101 gesprekken zetten we voort.
- 102 ▪ D66 wil dat bij ruimtelijke ontwikkelingen kansen voor verduurzaming in de omgeving
103 worden benut. Als bijvoorbeeld een nieuw bedrijfsgebouw nabij of in de gemeente wordt
104 gebouwd, kan rekening worden gehouden met de warmte die daar vrijkomt om een
105 naastgelegen gebouw te verwarmen. We voorkomen dat energie verloren gaat of dat
106 hittestress ontstaat.

107 5 Voorschoten aardgasloos in 2050

- 108 D66 wil een Voorschoten dat in 2050 van het aardgas af is. De komende jaren zetten wij ons in om
109 ook bestaande woningen wijk per wijk klaar te maken voor duurzame alternatieven. Dit doen we in
110 samenspraak met inwoners, wijkambassadeurs en wijkverenigingen. Daarbij streeft D66 naar het
111 realistisch inzetten hiervan, draagvlak creëren en het behoud van vrije keuze voor oplossingen. Wij
112 stimuleren dat bij verkoop of verbouwing aandacht wordt besteed aan verduurzaming.
- 113 ▪ D66 kiest voor lokale en regionale oplossingen voor de warmtevoorziening. Daarbij vinden
114 wij een verduurzaming van het hele energiesysteem belangrijk. Bij de aanleg van
115 warmtenetten toetsen wij op de uitstoot volgens de uitstootnormen van IPCC en nabijheid
116 van de bron die wordt gebruikt. D66 zet zich in voor open netten en keuzevrijheid voor de
117 eindgebruiker.
- 118 ▪ De ontwikkelingen rond de warmterotonde zullen we nauwlettend toetsen op CO2-
119 reductie, kosteneffectiviteit, betaalbaarheid voor eindgebruikers en democratische
120 besluitvorming.
- 121 ▪ D66 vindt het belangrijk dat aanbieders van duurzame energie geen monopolisten zijn die
122 vanwege die positie hoge prijzen kunnen rekenen. Concurrentie is van belang. Binnen de
123 macht van de gemeente streeft D66 naar zulke concurrentie.

124 6 Van afval naar grondstof

- 125 Hergebruik en reparatie moet het uitgangspunt worden bij afval, klein en groot. Of het nu gaat om
126 zwerfvuil of hergebruik van delen van gebouwen: er is bijna altijd een zinvolle oplossing mogelijk.
- 127 ▪ Voorschoten is te klein om zelfstandig verschillende afvalverwerkingswijzen te hanteren.
128 We moeten kiezen voor bron- of nascheiding als we zelfstandig afval willen blijven
129 inzamelen. Laagbouwbezoekers wil D66 blijvend en intensiever stimuleren hun afval nog
130 beter te scheiden zodat grondstoffen opnieuw gebruikt worden. Voor hoogbouwbezoekers
131 is dit logischerwijze lastiger, ze hebben immers minder opslagruimte. Daar ligt nascheiding
132 meer voor de hand. Door gezamenlijk in de Leidse regio onze afvalinzameling te
133 organiseren zien wij kansen om zowel nascheiding voor hoogbouw als bronscheiding voor
134 laagbouw te organiseren. Bovendien staan we als regio sterker in de onderhandelingen met

- 135 marktpartijen dan als kleine gemeente en is communicatie met inwoners over afval
136 kwalitatief en kwantitatief doeltreffender te regelen.
- 137 ▪ Het ingezamelde afval willen we verwerken met zo min mogelijk milieubelasting en zo
138 mensvriendelijk mogelijke arbeidsomstandigheden, ook als dit in het buitenland gebeurt.
- 139

140 2 Bouwen en Wonen

141 Voorschoten is een ruim opgezet en groen dorp waar het fijn wonen is. De woningnood in onze
142 gemeente is echter groot. We moeten daarom nog meer werk maken van bouwen en van
143 doorstroming. De laatste jaren zijn belangrijke stappen gezet. Zo heeft dit College eindelijk een start
144 weten te maken met de bebouwing van Starrenburg III, Arsenaal-Segaar Intratuin en Bijdorp. Maar
145 het is niet genoeg. Vooral voor starters op de woningmarkt en ouderen sluit het aanbod niet aan op
146 de vraag. Wij zetten in op gemengde, groene, toekomstbestendige wijken, waar iedereen gezond
147 en veilig kan opgroeien en oud kan worden. Zo houden we ons dorp toegankelijk voor iedereen, ook
148 voor de leraar, politieagent of schoonmaker. We richten ons op de bouwmogelijkheden binnen de
149 bebouwde kom. Door wonen, werken en voorzieningen dicht bij elkaar te brengen, versterken we
150 in onze gemeente de menselijke maat.

151 1 Eerst kansen benutten, dan de hoogte in

152 Iedereen woont graag in een groene, ruim opgezette buurt. In onze regio is de ruimte echter beperkt.
153 We moeten er daarom slim mee omgaan. D66 wil groen zoveel mogelijk behouden, zowel buiten de
154 bebouwde kom en daarbinnen. Daarom kiezen wij ervoor om eerst de bestaande kansen te benutten
155 en dan de hoogte in te gaan waar dat past. Van twee tot drie woonlagen naar vier tot zes woonlagen
156 kan al een enorm verschil maken. Dit mag niet ten koste gaan van het prettige open karakter van
157 Voorschoten. Daarom is goede architectuur, met bij hogere bouw een levendige en toegankelijke
158 begane grond, erg belangrijk. Groene gevels zorgen voor een betere uitstraling. D66 wil deze
159 opgaven samen met partners en inwoners aanpakken. Dat is niet altijd makkelijk. Mensen zijn
160 gesteld op hun bestaande omgeving en zitten bepaald niet altijd te wachten op hogere bouw of
161 hoogbouw. Als we meer de hoogte in gaan concentreren we dit daarom rond het openbaar vervoer,
162 om parkeeroverlast voor omwonenden zoveel mogelijk te voorkomen en goede voorzieningen te
163 delen.

164 We hebben op de bouwlocaties Starrenburg III, Segaar-Arsenaal, Intratuin en Bijdorp middeldure en
165 duurdere eengezinswoningen mogelijk gemaakt, maar ook betaalbare huur- en koopwoningen, in
166 appartementen tot vijf bouwlagen hoog.

167 ▪ De grootste opgave voor de komende jaren ligt rondom het centrum van ons dorp. D66 wil
168 hier tempo maken en de komende jaren starten met de zorgvuldige ontwikkeling van
169 woningen op het MOC-terrein, Burgemeester van der Haarplein en Churchillplein.

170 ▪ Voorschoten kan het tekort aan woningen niet in haar eentje oplossen. Regionaal maken
171 we daarom afspraken over de hoeveelheden en typen te bouwen woningen.

172 ▪ De locatie van de Kruispuntkerk leent zich voor een mix van wonen en werken, eventueel
173 gecombineerd met een maatschappelijke voorziening. De eigenaar is hierbij aan zet en als
174 gemeente moeten we deze ontwikkeling ondersteunen. De herontwikkeling van deze
175 locatie moet een waardige entree voor ons centrum creëren.

176 ▪ De locatie van het cultureel centrum herontwikkelen we voor woningbouw en eventueel
177 een maatschappelijke voorziening, zoals een school of een zorginstelling.

178 ▪ We ontwikkelen woningbouw op de locatie van de ijsbaan in combinatie met een
179 aantrekkelijk ruim speelpark voor Vlietwijk/Krimwijk en de oefenruimte voor Laurentius. We
180 gaan de plannen ontwikkelen nadat we een nieuwe plek voor hutten bouwen, schaatsen en
181 skaten hebben gevonden. We onderzoeken of de flats aan de zuidzijde meegenomen
182 kunnen worden in de plannen.

183 ▪ We gebruiken bij de herontwikkeling van scholen de ruimte dubbel: wonen boven op de
184 school, zoals dat al gerealiseerd is bij OBS De Vos in Starrenburg II.

- 185 ▪ Toets bij hoogbouw op hoogwaardige architectuur en zorg voor levendigheid,
186 toegankelijkheid en groen op straatniveau. Daarmee sluiten we aan op de menselijke
187 beleving en ontwikkelen we de karakteristieke uitstraling van onze gemeente. We willen
188 geen anonieme blokken die oude wijken overschaduwen.
- 189 ▪ Schep ruimte voor particuliere initiatieven voor bijvoorbeeld woongroepen en particulier
190 opdrachtgeverschap. Van rijtjeswoningen tot woongebouwen.
- 191 ▪ We onderzoeken waar optoppen (een woonlaag toevoegen) kansrijk is en toegevoegde
192 waarde heeft. Bijvoorbeeld bij appartementencomplexen waar nu nog geen lift is zodat
193 senioren langer in hun vertrouwde woning kunnen blijven wonen.

194 2 Starters, middeninkomens en spoedzoekers

195 Helaas is er vaak een verschil tussen de woningen die gebouwd worden en de woningen waar
196 behoefte aan is. Nieuwbouwwoningen zijn vaak te duur en sluiten niet aan bij de
197 gezinssamenstelling waar de meeste behoefte aan is. Dit moet anders.

- 198 ▪ Het realiseren van kleinere, betaalbare huur- en koopwoningen is voor ons de belangrijkste
199 prioriteit. Minstens 30% van de nieuwe woningen is sociale huur. Dit vormt ten minste 25%
200 van het te bouwen woonoppervlakte, zodat niet alleen studio's, maar verschillende typen
201 woningen gebouwd worden.
- 202 ▪ We maken ruimte voor groepswoningen bijvoorbeeld voor studenten, net afgestudeerden,
203 andere starters of senioren.
- 204 ▪ Waar dit mogelijk is maken we nu al ruimte voor tijdelijke woningbouw. Dat kan voor een
205 paar jaar, maar ook voor langere tijd zijn (tot 20 jaar). We helpen hiermee ook de meest
206 dringende woningnood te verlichten.
- 207 ▪ Maak bij tijdelijk of vaste woningbouw ruimte voor spoedzoekers, zoals mensen die uit een
208 scheiding komen, statushouders en mensen die uitstromen vanuit een zorginstelling.
- 209 ▪ Ook in Voorschoten mag plek zijn voor studenten. We volgen daarbij de regionale
210 ontwikkelingen. Als zij daartoe het initiatief nemen maakt Voorschoten samen met de
211 gemeente Leiden, Universiteit Leiden, Hogeschool Leiden, de ROC's,
212 studentenverenigingen en woningcorporaties een regionaal plan om meer
213 studentenhuisvesting te realiseren.

214 3 Woningen voor ouderen: klaar voor de toekomst

215 D66 wil dat er meer passende woningen komen voor ouderen die zelfstandig willen blijven wonen
216 maar wel naar een kleiner huis willen. Nu blijven ouderen vaak noodgedwongen in een woning
217 wonen die voor hen te groot is en waar een gezin graag in zou trekken.

- 218 ▪ Met corporaties, ontwikkelaars en particulieren maken we ruimte voor nieuwe
219 samenlevingsvormen, zoals groepswoningen, woningen waar meerdere generaties
220 samenleven en moderne, levensloopbestendige hofjes.
- 221 ▪ Door de (potentiële) bewoners en zorgpartijen bij de planvorming te betrekken, realiseren
222 we woningen die in de behoefte van deze doelgroep voorzien, bij voorkeur in hun
223 vertrouwde wijk.
- 224 ▪ Op tenminste drie plekken in de gemeente wijzen we plekken aan waar
225 levensloopbestendig wonen centraal staat. Samen met zorgaanbieders, welzijnswerk en
226 woningcorporaties kijken we wat nodig is om hier gezond en veilig oud te worden.
- 227 ▪ We maken werk van doorstroming. In de prestatieafspraken met woningcorporaties leggen
228 we vast dat ze zich actief inzetten om ouderen die ze ondersteunen tijdig naar een

229 passende, levensloopbestendige woning te helpen verhuizen, liefst in hun eigen wijk,
230 dichtbij hun bestaande netwerk. Denk daarbij aan voorrang, tijdelijk lagere huur of hulp bij
231 het regelen van de verhuizing en een 1 op 1 ruilmogelijkheid.

232

233

234 4 Duurzame wijken en gebouwen

235 We toetsen of nieuwe plannen duurzaam zijn, op het gebied van energie, maar ook sociaal.

236 ▪ D66 is blij dat landelijk al is geregeld dat alleen een bouwvergunning wordt verstrekt voor
237 nieuwbouwprojecten die geen aardgasaansluiting hebben.

238 ▪ Bij nieuwbouw en herontwikkeling toetsen we of de voorzieningen in de buurt nog
239 voldoende zijn. Als dit nodig is maken we met ontwikkelaars, wijkverenigingen en
240 woningcorporaties plannen om voorzieningen, zoals scholen, parken en buurthuizen toe te
241 voegen.

242 ▪ De parkeernormen in onze gemeente zijn gebaseerd op een situatie waarbij iedereen één
243 of meerdere auto's heeft en altijd buitenshuis werkt. Dat is niet meer voor iedereen nodig.
244 Daarom stimuleren we deelauto, fietsen en het openbaar vervoer en verlagen we de
245 parkeernorm waar dit kan.

246

247 3 Regio en Bestuurlijke Samenwerking

248 1 Samen sterker in de Leidse Regio

249 D66 kiest bewust voor de Leidse regio, want samen staan we sterker. Mensen zijn niet aan
250 gemeentegrenzen gebonden als het gaat om wonen, werken, sporten en ontspannen. Een sterke
251 regio met een krachtige economie en een goede bereikbaarheid, een kwalitatief hoog
252 voorzieningenniveau waar de inwoners prettig kunnen wonen, vraagt om nauwe samenwerking. Het
253 bestuur moet efficiënt en effectief zijn, en aansluiten bij haar inwoners.

254 2 Regionale opgave

255 We staan in de regio voor grote uitdagingen zoals energietransitie, klimaatverandering,
256 veranderingen in mobiliteit en toename van de bevolking. Individuele gemeenten kunnen deze
257 vraagstukken niet alleen oplossen. Daarom werkt de Leidse regio sinds een aantal jaren steeds
258 intensiever samen. Afgelopen vier jaar zijn er enorme stappen gezet. Leiden, Oegstgeest,
259 Leiderdorp, Zoeterwoude en Voorschoten hebben een gezamenlijke toekomstagenda opgesteld, er
260 is meer overleg tussen gemeentebesturen en er is bovenal meer vertrouwen in de regio.

261 Grip op democratische controle op alle gemeenschappelijke regelingen waaraan onze gemeente
262 deelneemt is een punt van zorg. De rol van de gemeenteraad wordt op een zorgwekkende manier
263 uitgehold wanneer een groot deel van je beleid buiten goede beïnvloeding van je
264 volksvertegenwoordigers wordt opgezet. In 2020 ging 30 % van onze begroting naar
265 gemeenschappelijke regelingen.

- 266 ▪ Breng het aantal gemeenschappelijke regelingen in de Leidse Regio terug en geef één of
267 enkele van de bestaande regelingen een bredere rol.
- 268 ▪ Zorg bij de bestaande gemeenschappelijke regelingen voor een duidelijke structuur en
269 taakomschrijving, met een goede democratisch controleerbare organisatie.
- 270 ▪ Geef de pers en belangstellende inwoners toegang en middelen om deze
271 gemeenschappelijke regelingen goed te kunnen volgen en te controleren. Hier worden
272 belangrijke besluiten genomen, die het verdienen ook door buitenstaanders gevolgd te
273 worden.

274 3 Bestuurlijke toekomst

275 Voorschoten heeft deze periode onder leiding van onze D66 wethouder een belangrijke stap gezet.
276 Er is een keuze gemaakt een belangrijk deel van de bestuurlijke spaghetti te ontvlechten. Door een
277 duidelijke keuze te maken voor de Leidse regio en de ambtelijke fusie met Wassenaar te ontbinden
278 hoeven onze ambtenaren zich niet meer te richten op zoveel verschillende partijen en taken. Dit
279 proces is nog niet afgerond.

280 De komende periode moet duidelijk worden of dit inderdaad voldoende perspectief biedt voor een
281 zelfstandige toekomst voor onze gemeente. Een gezonde zelfstandige gemeente heeft een
282 bestuurlijke en ambtelijke organisatie die voldoende middelen en capaciteit heeft. Middelen en
283 capaciteit om de uitdagingen aan te kunnen die een zelfstandige gemeente het hoofd moet kunnen
284 bieden, zoals momenteel in het domein (jeugd)zorg en welzijn en de woningbouwopgave. Deze
285 capaciteit ontbrak toen we in het verleden alles zelf deden en ook toen we een gezamenlijke
286 ambtelijke organisatie hadden met Wassenaar. Nu proberen we het weer zelf, in hechte inhoudelijke
287 samenwerking met andere gemeenten in de Leidse Regio. Dat moet een succes worden in de
288 komende vier jaar. Lukt dat niet, dan is de onvermijdelijke conclusie dat we het niet zelf kunnen. Dat
289 een kleine gemeente als Voorschoten niet de capaciteit heeft om goede voorzieningen te

Laat iedereen vrij, maar niemand vallen.

290 organiseren voor haar inwoners. D66 vindt het belangrijk om te zorgen dat we in Voorschoten zo
291 optimaal mogelijk kunnen wonen met alles wat Voorschoten te bieden heeft; de structuur die
292 daarvoor nodig is, is daar ondergeschikt aan.

293 4 Zorg, Welzijn en Armoede

294 Een vrije samenleving begint bij een goede gezondheid van jou en je naasten. Gezondheid is meer
295 dan alleen 'niet ziek zijn'. Schone lucht, goed werk, voldoende sporten en geestelijke gezondheid
296 zijn het startpunt van een gezond leven. Voorkomen dat mensen ziek worden is ten slotte het beste
297 medicijn voor een vrije samenleving. Wij geloven dat je écht vrij bent als we dat samen zijn. Als
298 iedereen gelijke kansen krijgt. Als we mensen helpen die het nodig hebben. We laten iedereen vrij,
299 maar laten niemand vallen.

300 D66 streeft naar een samenleving waarin ieder mens de vrijheid en de kansen heeft om zijn of haar
301 leven zelf in te richten. Wij vertrouwen op de eigen kracht van mensen. Dat betekent dat we altijd
302 kijken naar wat mensen zelf kunnen, al dan niet met ondersteuning vanuit de eigen omgeving.
303 Sommige mensen hebben extra hulp nodig om hun talenten te ontdekken en tot bloei te laten
304 komen, om zelfstandig thuis te wonen of om gelukkig oud te worden. Iedereen verdient een goede
305 basis terwijl hij of zij opgroeit en moet de ondersteuning krijgen die hij of zij nodig heeft. Gemeenten
306 hebben de afgelopen jaren een steeds grotere verantwoordelijkheid gekregen op het gebied van
307 zorg en welzijn. De praktijk laat zien dat we die verantwoordelijkheid niet in ons eentje aankunnen.
308 Daarom moeten we het zogenaamde sociaal domein nog veel meer in samenwerking met andere
309 gemeenten in de Leidse Regio organiseren.

310 1 Preventie

311 Voorkomen is beter dan genezen. Dit begint bij straten en parken die uitnodigen om erdoorheen te
312 lopen en te fietsen, bij het stimuleren van sport voor kinderen en bij een stad waar uitstoot van
313 fijnstof en de productie van geluid zoveel mogelijk wordt voorkomen. Door preventie en
314 vroegsignalering kunnen met lichte zorg zwaardere problemen voorkomen worden.

- 315 ▪ D66 wil voldoende ruimte voor mensen om te bewegen. Wij hebben vergroening van onze
316 gemeente, ruimte voor spelen en sport, fietsers en voetgangers als prioriteit. D66 wil op
317 meer plekken in de gemeente sportfaciliteiten op straat en in parken realiseren. Dit kan een
318 sportparcours zijn, een outdoor fitness-tek of een wandelroute.
- 319 ▪ D66 wil bij het (her)inrichten van een buurt zien dat een gezonde leefomgeving, natuur,
320 sport, vitaliteit en het ontmoeten van mensen nadrukkelijker met elkaar in verband worden
321 gebracht.
- 322 ▪ D66 wil aandacht voor de preventie van problemen bij jongeren in gezinnen waar
323 problemen zich opstapelen.
- 324 ▪ Ook bij de aanpak van schulden is preventie essentieel. Wanneer inwoners met problemen
325 in een vroegtijdig stadium bereikt worden en kunnen grotere problemen voorkomen
326 worden. Preventie begint met voorlichten/informereren, een laagdrempelig en bereikbaar
327 loket en een toegankelijke cursus omgaan met geld, met bijzondere aandacht voor
328 kinderen.
- 329 ▪ We investeren in het behoud en versterking van vrijwilligers.

330 2 Jeugdzorg

331 Gelukkig groeien de meeste kinderen op in een gezin waarin ze alle kansen krijgen die ze nodig
332 hebben. Maar dat geldt niet voor alle kinderen. De meeste problemen kunnen effectiever binnen de
333 omgeving aangepakt worden, dan met een eindeloze combinatie van individuele zorg- en
334 welzijnstrajecten. Gelijke kansen, laagdrempelige zorg en ondersteuning op maat zijn onze
335 uitgangspunten.

- 336
- 337
- 338
- 339
- 340
- 341
- 342
- 343
- 344
- 345
- 346
- 347
- 348
- 349
- 350
- 351
- 352
- 353
- D66 wil dat de bestuurlijke spaghetti in het sociaal domein wordt aangepakt. We zien dat daar deze periode een begin mee is gemaakt, maar dit gaat te langzaam. Op dit moment hebben we onze sociale dienst nog steeds georganiseerd met Leidschendam-Voorburg, de maatschappelijke ondersteuning met Wassenaar, de jeugdhulp met Den Haag en het meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling met Leiden. Dat maakt het te ingewikkeld voor gezinnen en hulpverleners om snel de juiste hulp in te schakelen.
 - Sommige gezinnen hebben te maken met meervoudige problematiek, bijvoorbeeld een combinatie van schulden, verslavingen, vechtscheidingen, psychische problemen en mishandeling. In dat geval moet er één zorgverlener komen die als regiebehandelaar optreedt en het aantal gezichten dat over de vloer komt beperkt.
 - D66 wil dat er in het bijzonder voldoende zorg beschikbaar is voor kinderen en jongeren met complexe psychiatrische problemen, en dat de gemeente bijdraagt aan een snelle oplossing van de wachtlijsten.
 - D66 wil een betere overgang voor jongeren die achttien worden. Vanaf die leeftijd gelden ineens allemaal nieuwe rechten en plichten. Daarom moeten alle jongeren voorbereid worden op volwassenheid. Wie na diens achttiende verjaardag geen woning, werk of school, een sociaal netwerk en financiële zelfstandigheid heeft, moet kunnen terugvallen op de gemeente.

354 3 Zorg, maatschappelijke ondersteuning en integratie

355 Wij willen een samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en
356 iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Mensen hebben soms zorg of extra
357 ondersteuning nodig vanwege een beperking, ouderdom of psychische problemen of omdat zij
358 mantelzorg verlenen. We kiezen voor goede zorg en ondersteuning voor iedereen.

359 Door de coronacrisis beseffen we meer dan ooit: goede, toegankelijke en betaalbare zorg is letterlijk
360 van levensbelang. Zorg is voor een flink deel de verantwoordelijkheid van het Rijk. Toch kunnen wij
361 ook als gemeente hier iets aan toevoegen. D66 doet dit door vooral te concentreren op de wijken.
362 Daar maken wij het verschil.

363 Samen werken aan betere zorg

- 364
- 365
- 366
- 367
- 368
- 369
- 370
- 371
- 372
- 373
- 374
- 375
- 376
- De gemeente gaat actief in gesprek met huisartsen, om gezamenlijk een agenda op te stellen en hen te betrekken bij het wijkgericht werken. Hierbij is de digitalisering van de eerstelijnszorg een speerpunt.
 - Mensen kunnen in ons dorp met vragen terecht bij één welzijnsorganisatie, waar meerdere activiteiten en voorzieningen worden aangeboden. Financiële afwegingen, zoals de hoogte van de eigen bijdrage of gemeentelijke tekorten in het ene of het andere potje, mogen geen beperking vormen in de toegankelijkheid van noodzakelijke zorg en ondersteuning. We ontschotten de zorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).
 - De gemeente zet zich met regiogemeenten en zorgaanbieders in voor het schrappen en gelijk trekken en zoveel mogelijk beperken van administratie- en declaratieregels, zodat zorgaanbieders zich kunnen concentreren op het verlenen van zorg.
 - D66 wil dat werken in de jeugdzorg aantrekkelijker wordt en dat medewerkers meer waardering krijgen.

377 Een toegankelijke Wmo

- 378
- 379
- 380
- Voorschoten Voor Elkaar vervult een belangrijke rol in de toegang tot en verlening van maatschappelijke ondersteuning. Daarmee heeft de gemeente de afgelopen jaren een belangrijke stap gezet die leidt tot betere en beter vindbare hulp voor mensen die dat nodig

381 hebben. D66 wil de positie van Voorschoten Voor Elkaar als brede welzijnsorganisatie
382 verder versterken.

383 ▪ Samen met andere gemeenten in de Leidse regio versterken we de kennis en ervaring van
384 Wmo-consulenten op het gebied van de toepassing van eHealth in woningen, zoals
385 beeldbellen en Dominica.

386 ▪ D66 vindt dat er goede ondersteuning moet zijn voor iedereen die dat nodig heeft. Waar
387 mensen dat niet zelf of binnen hun eigen netwerk kunnen organiseren, hebben we als
388 gemeente de grote verantwoordelijkheid om daarbij ondersteuning te bieden. Gelijktijdig
389 kan het niet zo zijn dat de gemeente - en daarmee de belastingbetaler - opdraait voor
390 kosten van huishoudelijke hulp bij mensen die dat ook zelf kunnen betalen. De keuze om
391 met mensen een keukentafelgesprek te voeren over draagkracht vindt D66 daarom
392 rechtvaardig.

393 Een welkom voor nieuwkomers

394 ▪ D66 wil dat nieuwkomers met een verblijfsstatus alle kans krijgen om goed in onze
395 samenleving te integreren. D66 wil daarom – naast taalonderwijs – maatschappelijke
396 initiatieven zoals speeddates, een buddynetwerk met vrijwilligers en andere sociale
397 activiteiten ondersteunen.

398 Langdurige zorg midden in de samenleving

399 ▪ Mantelzorgers moeten voldoende ondersteuning krijgen. Door vrijwilligers te betrekken
400 wordt respijtzorg voor mantelzorgers vaker mogelijk. De gemeente zet zich actief in om de
401 mogelijkheden die hiervoor zijn, bekend te maken bij mantelzorgers.

402 ▪ Onze gemeente wordt dementievriendelijk, zodat inwoners met (beginnende) dementie en
403 hun mantelzorgers zo lang mogelijk thuis kunnen blijven en kunnen meedoen in de
404 samenleving. We ondersteunen vanuit de gemeente initiatieven zoals het Alzheimercafé.

405 ▪ D66 wil dat de gemeente plekken aanwijst waar levensloopbestendig wonen centraal staat.
406 Samen met zorg- en welzijnswerk en woningcorporaties kijken we wat nodig is om daar
407 gezond en veilig oud te worden.

408 ▪ D66 wil dat eenzaamheid wordt bestreden. Er moeten meer plekken en activiteiten komen
409 waar mensen van alle generaties elkaar kunnen ontmoeten.

410 ▪ Geaardheid, geslacht, afkomst, geloof of leeftijd mogen nooit een belemmering vormen om
411 volwaardig en zelfstandig mee te doen in onze samenleving. D66 wil dat er zorginstellingen
412 komen met het Roze Loper-keurmerk, zodat LHBTIQ+'ers ook op latere leeftijd zichzelf
413 kunnen zijn.

414 4 Armoede en schulden

415 Voorschoten is een welvarend dorp waar de meeste mensen goed kunnen rondkomen. De
416 werkloosheid is relatief laag en het gemiddeld inkomen hoog. Toch moet drie procent van de
417 gezinnen in Voorschoten rondkomen van een bijstandsuitkering, heeft zes procent een laag
418 inkomen en maken tientallen gezinnen gebruik van schuldhulpverlening.

419 Wij vinden dat waardering voor ieders bijdrage aan de samenleving, liefst in de vorm van betaald
420 werk, de beste manier is om armoede en problematische schulden aan te pakken. Tegelijkertijd
421 komen er steeds meer werkende armen, bijvoorbeeld in éénoudergezinnen of als zzp'ers met flink
422 wisselende inkomsten. D66 vindt dat ondersteuning beter toegankelijk en vindbaar moet zijn voor
423 alle inwoners. Waar nodig stapt de gemeente actief op iemand af om een oplossing aan te bieden.
424 De kosten gaan voor de baten uit. Problematische schulden kunnen voorlopers zijn van uitkeringen

425 en hogere zorgkosten; we hebben er dus allemaal belang bij om met compassie actief mensen
426 tegemoet te komen.

427 ▪ D66 wil dat aandacht bij armoede en schulden uitgaat naar het hele huishouden.
428 Voorkomen moet worden dat de schuldenproblematiek van generatie op generatie wordt
429 doorgegeven. Als er een hulpvraag is vanuit de jeugdhulp of de Wmo, moet daarom altijd
430 nagegaan worden of er sprake is van schulden en hoe dat het leven van kinderen
431 beïnvloedt. Schulden en zorgbehoefte moeten in samenhang worden gezien.

432 ▪ Bij armoede moeten we ons ervoor inzetten om de kwetsbare gezinnen te bereiken, zodat
433 de bestaande regelingen beter gebruikt worden.

434 ▪ Schep ruimte voor maatwerk om mensen een passende oplossing te kunnen bieden waar
435 dit nodig is.

436 ▪ D66 wil dat voor gemeentelijke belastingen en -heffingen gemakkelijker kwijtschelding kan
437 worden aangevraagd. Ook willen we dat uitkeringen bij wisselende inkomsten
438 toegankelijker worden.

439 ▪ D66 wil waar zinvol (bijvoorbeeld via Vindplaats schulden) gebruik maken van signalen van
440 publieke – en private schuldeisers over beginnende schulden en problematische schulden.
441 Dit maakt het mogelijk om met problemen snel te signaleren.

442 ▪ D66 wil dat langdurig werklozen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt actief
443 worden begeleid bij het vinden van een zinvolle dagbesteding, een stage, een (vrijwilligers)
444 baan of een opleiding. Onderwijs staat hierbij, in het bijzonder bij jeugdwerkloosheid,
445 centraal.

446 ▪ D66 wil dat mensen met een bijstandsuitkering de kans krijgen om een eigen onderneming
447 te beginnen of om aan de slag te gaan met oefenbanen, waarbij de werkgever zoveel
448 mogelijk (administratief) wordt ontzorgd. Dit moet niet meteen consequenties hebben voor
449 een uitkering, zodat de uitkeringsgerechtigde het vertrouwen krijgt om weer de stap naar
450 betaald werk te zetten.

451 ▪ Kinderen uit achterstandsgezinnen moeten inspirerende voorbeelden krijgen van hetgeen
452 ze met hun leven kunnen doen.

453

454 5 Onderwijs, Sport en Jeugd

455 In en om Voorschoten is er voor ieder die wat wil leren een plek om dit te doen. Wij zijn hier trots
456 op. Het onderwijs, de mogelijkheden voor sporten en de verschillende kunstcentra bieden samen
457 een diverse plek voor kinderen om op te groeien. Met het versterken van de banden tussen
458 onderwijs, sport en cultuur geven we alle kinderen de mogelijkheid hun interesses te ontdekken. Zo
459 werken we samen aan kansen voor een nog betere gemeente.

460 1 Jeugd

461 De wachtlijsten voor kinderopvang zijn te lang. Bovendien is er maar één aanbieder in Voorschoten,
462 weliswaar met meerdere locaties, die een erkend programma voor Vroeg- en Voorschoolse Educatie
463 (VVE) aanbiedt. D66 wil daarom dat de gemeente meer regie pakt, in samenwerking met scholen
464 en aanbieders, om voldoende kinderopvang en VVE te realiseren. Ieder kind moet namelijk de kans
465 krijgen op een goede start. Waar mogelijk heeft het de voorkeur om de basisschool samen met de
466 voorschoolse educatie, de peuterspeelzaal en de opvang op één locatie te hebben waar alle jonge
467 kinderen terecht kunnen.

468 D66 wil jongeren stimuleren de deur uit te komen en te bewegen. Er moet voldoende te beleven zijn
469 in het dorp voor jongeren op het gebied van sport, muziek en evenementen. D66 wil samen met
470 jongeren, welzijnsorganisaties en ondernemers zoeken naar voldoende plekken en activiteiten waar
471 jongeren elkaar kunnen ontmoeten.

472 2 Primair en voortgezet onderwijs

473 D66 wil zich inzetten voor moderne gezonde schoolgebouwen met een uitdagend en leuk
474 schoolplein. Het uitgangspunten moet zijn dat ieder kind dichtbij huis naar school kan.

475

- We moeten onze leraren koesteren en een aantrekkelijk dorp blijven voor docenten om te
476 komen werken. D66 wil kijken of docenten bij een bepaald deel van het woningaanbod
477 voorrang kunnen krijgen.

478

- D66 wil de samenwerking tussen scholen en sport- en cultuurverenigingen stimuleren,
479 zodat kinderen met verschillende sporten en cultuur in aanraking komen. Daardoor wordt
480 de kans op het vinden van een hobby die ze leuk vinden zo groot mogelijk. De
481 totstandkoming van het sportakkoord een aanstellen van functionaris is een mooie start die
482 de komende periode de samenwerking een boost kan geven. D66 ziet voordelen bij het
483 multigebruik van accommodaties (voor sport- en andere activiteiten). Door samenwerking
484 van sport en welzijn kan het sportakkoord benut en uitgebouwd worden.

485

- Veel schoolgebouwen in Voorschoten zijn hoognodig aan vernieuwing toe. In een plezierig
486 schoolgebouw ga je immers ook met plezier naar school en geef je met plezier les. De
487 Fortgensschool, de Nutsschool en de Emmausschool moeten de komende jaren vervangen
488 worden, wat om stevige investeringen vraagt. Creatief gebruik van ruimte en combinaties
489 van functies moet het mogelijk maken om goede gebouwen neer te zetten voor alle
490 leerlingen en leraren. De gemeente moet daarin de regie nemen.

491 3 Passend & inclusief onderwijs

492 Ieder kind heeft recht op passend onderwijs. Op dit moment zitten er kinderen thuis en dat is niet
493 acceptabel. D66 wil dat er zo snel mogelijk inzicht komt in de knelpunten, en dat er per kind in
494 overleg met de ouders en de schoolbesturen wordt gezocht naar een oplossing. De gemeente moet
495 hierbij continu voor het belang van kind gaan staan.

- 496
- 497
- 498
- 499
- Het is belangrijk om kinderen die niet meekomen op het taalniveau van hun leeftijdsgenoten te ondersteunen. Hiervoor moet de voorschoolse educatie toegankelijker worden voor jongere kinderen. Ook voor de ouders moet er een optie zijn om ondersteuning te krijgen in het ontwikkelen van hun begrip en kennis van onze taal.
- 500
- 501
- 502
- 503
- Laptops, tablets en telefoons zijn niet meer weg te denken uit het huidige onderwijs. Om ieder kind een eerlijke kans te geven, is een goede tegemoetkoming voor studiefaciliteiten van groot belang. De focus hierbij moet liggen op wat nodig is om op gelijke grond mee te doen met alle lessen.

504 4 Sport

505 Sporten is ongekend goed voor de fysieke en mentale gezondheid. D66 hecht er grote waarde aan
506 dat er een ruime hoeveelheid aan mogelijkheden in het dorp aanwezig is om te sporten. Dit kan bij
507 sportverenigingen, maar ook in de parken waar we publiek toegankelijk sportfaciliteiten willen
508 plaatsen en onderhouden. Daarnaast willen we dat waar mogelijk sportmateriaal van
509 sportverenigingen geleend kan worden.

- 510
- 511
- D66 wil dat het voor elk kind normaal is om te sporten. De projecten met scholen en sportverenigingen worden daarom doorgezet.
- 512
- 513
- We gaan verenigingen actiever ondersteunen met het volhouden en uitbreiden van 'de rookvrije generatie.'
- 514
- 515
- 516
- Zwembad is gezond en leuk. Daarom hebben we zwembad het Wedde open gehouden en maken we openbaar water zoveel mogelijk toegankelijk om in te zwemmen, voor zover dat wettelijk binnen de mogelijkheden van de gemeente ligt.

517 6 Economie en Werk

518 Voorschoten ligt stevig ingebed in de Leidse Regio, een gebied met een actieve, innovatieve
519 economie. Samenwerking tussen onderwijsinstellingen, onderzoeksinstituten, ondernemers en de
520 gemeenten resulteren in nieuwe opleidings-, gezondheids- en duurzaamheidsinitiatieven, die onze
521 samenleving klaarmaken voor de toekomst. Een goede economie kan niet zonder scholing, een
522 goed vestigingsklimaat en een sfeer van samenwerking. De combinatie wonen, werken en leven
523 schept onze innovatieve regio.

524 1 Regio

525 D66 ziet kansen in de regionale samenwerking op gebied van economie, werkgelegenheid, toerisme
526 en recreatie. Ondernemingen leveren goederen, diensten, kennis en banen op. Ondernemers zien
527 de kansen en uitdagingen van de toekomst en willen hun eigen bedrijf daaraan aanpassen. D66
528 vindt dat de gemeente ruimte moet geven aan ondernemers, mogelijkheden tot groei moet bieden
529 en innovatie moet stimuleren. De kansen van de Leidse regio liggen in de vele mogelijkheden die
530 hier aanwezig zijn: van de diverse economische centra (zoals het *Leiden Bio Science Park* en de
531 andere bedrijventerreinen) tot de vele onderwijsinstellingen en trekpleisters als Kasteel
532 Duivenvoorde Landgoederen. Voor economische groei is een goede bereikbaarheid van groot
533 belang.

534 2 Klaar voor de uitdagingen van morgen

535 Er komt veel op ons af: digitalisering, vergrijzing, energie- en klimaatcrises. Onze economie moet
536 opgewassen zijn tegen deze uitdagingen, en ook de innovatieve oplossingen ervoor bedenken,
537 uitvinden, maken en verkopen. D66 maakt beleid met een lange termijnvisie, maar houdt ook in het
538 achterhoofd dat de wereld van over tien jaar niet te voorspellen is. We moeten ons dus voorbereiden
539 en de ruimte houden voor nieuwe ontwikkelingen. Uitgangspunt is dat alle inwoners een voldoening
540 gevend leven kunnen hebben.

- 541 ▪ Door de coronapandemie kent iedereen het belang van een goede en betrouwbare
542 internetverbinding thuis. De gemeente moet meer regie nemen over de aanleg van
543 glasvezelverbindingen, zodat die zo snel mogelijk plaatsvindt zonder grootschalige en
544 langdurige verstoring.
- 545 ▪ D66 wil inwoners helpen digitaal vaardiger te worden zodat ze makkelijker en sneller een
546 baan kunnen vinden. Daarom moet de gemeente samen met cultuur- en welzijnspartners
547 onderwijsprogramma's voor digitale vaardigheden aanbieden.
- 548 ▪ We moeten voldoende handige mensen op leiden. De verpleging, de bouw, de
549 maakindustrie hebben goed geschoolde praktische arbeidskrachten nodig.

550 3 Ruimte voor onderneming en inspireren door te verbinden

551 Ondernemingen leveren goederen, diensten, kennis en banen op. Ondernemers zien de kansen en
552 uitdagingen van de toekomst en willen hun eigen bedrijf daaraan aanpassen. D66 vindt dat de
553 gemeente ruimte moet geven aan ondernemers, mogelijkheden tot groei moet bieden en innovatie
554 moet stimuleren.

- 555 ▪ Voor D66 is het belangrijk dat de economische agenda regionaal wordt opgesteld. De
556 Bedrijventerreinen strategie van Economie071 is een goed voorbeeld. D66 wil deze
557 strategie uitbouwen naar de komende dertig jaar, zodat er voldoende voorspelbaarheid is
558 bij bedrijfsinvesteringen.

- 559
- 560
- 561
- 562
- 563
- Bedrijventerreinen zijn belangrijk als banenmotor voor de regio, en moeten dus vanuit de woongebieden goed bereikbaar blijven. Ook kunnen leegstaande panden op bedrijventerreinen niet zomaar worden omgevormd tot woonwijken: de nabijheid van banen is juist de reden dat veel mensen in onze regio willen wonen en willen blijven wonen. We zijn daarom zuinig op onze bedrijventerreinen.
- 564
- 565
- We willen dat ondernemers één aanspreekpunt krijgen voor al het contact met de regionale gemeenten.
- 566
- 567
- 568
- Er moeten betaalbare mogelijkheden komen voor nieuwe ondernemingen om door te groeien van startup naar scale-up. Hierop is nu onvoldoende regie. We willen bedrijven die elkaar versterken zoveel mogelijk clusteren.

569 4 Aantrekkelijk centrum, winkels dichtbij

- 570
- 571
- 572
- Het centrum moet een aantrekkelijke mengeling zijn van diverse winkels, diverse horeca en uitgaansmogelijkheden. Goede bereikbaarheid en genoeg parkeerplaatsen zijn daarvoor belangrijk. Leegstand moeten we voorkomen.
- 573
- De Voorstraat is één van de visitekaartjes van Voorschoten. Het is de laatste jaren steeds meer een horecastraat geworden. D66 is voorstander van een bruisend centrum, dus wij ondersteunen deze ontwikkeling. We willen de grotere terrassen behouden. Parkeren hier wordt alleen voor vergunninghouders en het historische plein tussen Ambachtspad en Tramstraat maken we autovrij.
- 578
- Ook op de Schoolstraat en het Treubplein is ruimte voor meer horeca. Het Treubplein maken we autovrij en veel groener.
- 580
- We concentreren detailhandel in het centrum. We onderzoeken hoe we het aantrekkelijk kunnen maken winkelpanden buiten het centrum te laten ombouwen tot woning.
- 582
- Er moeten in de wijken genoeg plekken zijn waar de dagelijkse boodschappen gedaan kunnen worden, zoals de Van Beethovenlaan en winkelcentrum Noord Hofland.
- 584
- D66 wil dat een leegstandsverordening wordt ingesteld. In Voorschoten is te veel leegstand. Door een leegstandsverordening worden vastgoedeigenaren actief gestimuleerd redelijke huurprijzen te hanteren en bij leegstand een nuttige bestemming voor hun panden te realiseren. Bij voorkeur biedt deze ruimte aan innovatieve, nieuwe ondernemers.
- 589
- In en nabij het centrum is het van belang dat er voldoende woningen zijn voor ouderen (dichtbij voorzieningen) en voor jongeren. Dit vergt een integrale aanpak met stakeholders in het centrum, verkeer en economie.
- 590
- 591

592 5 Verduurzaming van economie

- 593
- 594
- 595
- 596
- 597
- 598
- 599
- De grote behoefte aan ruimte voor woningen en bedrijfsgebouwen moet op een verantwoordelijke manier worden vervuld, met oog voor de toekomst. De fossiele economie loopt onherroepelijk ten einde, en we moeten dus voorloper worden in de nieuwe economie. De hele economie moet worden omgeschakeld, en aan nieuwe bedrijven die hun verdienmodel halen uit die omschakeling moet ruimte worden geboden. De gemeente heeft oog voor de impact op milieu, biodiversiteit en de fysieke omgeving en biedt aantrekkelijke subsidies voor ondernemers die willen verduurzamen. In 2050 moet de economie volledig circulair zijn; daarmee moeten we nú beginnen.
- 600
- D66 wil met ondernemers, natuurorganisaties en bewoners bekijken hoe winkels en horeca in het centrum duurzaam en milieuvriendelijk bevoorraad kunnen worden. Bevoorrading via vrachtwagens blijft mogelijk, maar er worden afspraken gemaakt over wanneer dit mag.
- 601
- 602

- 603 ▪ Voor alle projecten die opgezet worden door de gemeente, is duurzaamheid een
604 uitgangspunt en randvoorwaarde. Bedrijven in de zogenaamde transformatie-economie
605 krijgen specifiek ruimte voor hun initiatieven.
- 606 ▪ Er worden meer eisen gesteld aan circulariteit en hergebruik van materialen in de bouw.
- 607 ▪ D66 pleit voor meer laadplekken op zonne-energie voor elektrische auto's. Ook daken van
608 stations en fietsenstallingen kunnen gebruikt worden voor bijvoorbeeld zonnepanelen.

609 7 Een Levendig Dorp

610 **Voorschoten is een gezellig dorp met een rijk verenigingsleven. Er zijn veel cafés, restaurants,**
611 **monumenten, podia en initiatieven. Dit maakt wonen in Voorschoten leuk en aantrekkelijk. Wij staan**
612 **ook voor cultuur. Cultuur houdt ons een spiegel voor, inspireert, ontroert en confronteert. Cultuur**
613 **wordt gemaakt en beleefd. Wij vinden dat cultuur persoonlijk is, zowel wanneer je het beleeft als**
614 **wanneer je het maakt of doet. Daarom willen we ons culturele aanbod divers houden, toegankelijk**
615 **maken en brede bekendheid geven.**

616 1 Cultuur voor jou

617 Cultuur is voor iedereen. Voor de makers en voor de belevers. Kunst maken is belangrijk voor
618 mensen, en cultuur beleven verrijkt hoe we in het leven staan. Voor makers en voor belevers is het
619 van groot belang dat cultuur in Voorschoten ook een onderdak heeft.

- 620 ▪ We zijn blij dat na jaren discussie over de Multifunctionele Culturele Accommodatie (MFCA)
621 eindelijk een knoop is doorgehakt en we een mooie plek voor kunst en cultuur krijgen in en
622 bij de bibliotheek.
- 623 ▪ D66 wil dat de gemeente met culturele instellingen op zoek gaat naar passende
624 alternatieven wanneer de MFCA voor hen niet voldoet. Dit kan bijvoorbeeld in
625 samenwerking met scholen en/of in de regio.
- 626 ▪ Cultuur is belangrijk voor mensen, maar hoe je het meest haalt uit kunst en cultuur, en hoe
627 je eraan kunt bijdragen, moeten we allemaal leren. Daarom willen we dat lokale kunstenaars
628 zoveel mogelijk worden betrokken bij cultuuronderwijs in de klas.
- 629 ▪ We willen muziekonderwijs weer meer toegankelijk maken voor ieder kind.
- 630 ▪ Bij cultuur hoort een moderne bibliotheek, waar iedereen gemakkelijk terecht kan om
631 boeken te lenen, informatie te zoeken, cursussen te volgen, mensen te ontmoeten, te
632 studeren en te leren coderen.

633 2 Evenementen en festivals

634 Evenementen en festivals verbinden Voorschotenaren. We zien elkaar steevast op straat bij de
635 Paardenmarkt en tijdens Koningsdag.

- 636 ▪ Wij willen een verbreding van de mogelijkheden voor evenementen en festivals. We willen
637 ook kleinschalige buurtfeesten stimuleren.
- 638 ▪ We willen in overleg met jongeren werken aan een beter aanbod voor hen.

639 3 Erfgoed

640 Voorschoten is bijzonder rijk aan erfgoed. Een lint van buitenplaatsen - waaronder Berbice,
641 Beresteijn en Duivenvoorde - geven karakter aan ons dorp en vormen belangrijke, groene plekken
642 om te recreëren en ontspannen. De historische Voorstraat vormt het middelpunt van ons dorp en

643 wordt niet voor niets ook wel de 'huiskamer' van Voorschoten genoemd. Tal van historische panden,
644 waaronder het Ambachts- en Baljuwhuis, geven deze straat zijn unieke sfeer en vertellen samen de
645 geschiedenis van ons dorp. Erfgoed geeft ons dorp kortom betekenis. Het herinnert ons aan waar
646 we vandaan komen en beantwoordt de vraag hoe onze huidige maatschappij is gevormd. Het is
647 daarom belangrijk dat we het erfgoed in goede staat houden en toegankelijk maken voor inwoners.
648 Het is daarvoor geen voorwaarde om erfgoed in gemeentelijk bezit te hebben.

649 ▪ Wij willen dat de monumenten in het dorp goed worden onderhouden met respect voor hun
650 lange geschiedenis. Tegelijkertijd vervullen ze ook een rol in onze huidige samenleving. Dit
651 betekent dat lichte aanpassingen voor verduurzaming wat ons betreft mogelijk moeten zijn,
652 waaronder het plaatsen van voor- of achterzetramen en zonnepanelen. De
653 (rijks)monumentale waarden moeten hierbij worden beschermd.

654 ▪ D66 is voorstander van de verkoop van het Ambachts- en Baljuwhuis, mits daarmee de
655 waarde voor het cultureel erfgoed en de openbare toegankelijkheid bevorderd worden. Het
656 huidige onderhoud en gebruik doen niet voldoende recht aan de waarde van het AB-huis
657 voor Voorschoten. Uiteraard dient het zogenaamde 'legaat' voor openbaar gebruik
658 gerespecteerd te worden.

659 ▪ Erfgoed bestaat niet alleen uit gebouwen, maar ook uit papieren en digitale archieven. Wij
660 willen dat er meer bekendheid wordt gegeven aan het belang van archivering bij
661 maatschappelijke organisaties die het gemeentebestuur beïnvloeden, maar formeel niet
662 onder de archiefplicht vallen, zoals politieke partijen en brancheorganisaties.

663 ▪ Tradities en gebruiken, zoals de jaarlijkse Paardenmarkt, zijn uitermate belangrijk voor de
664 identiteit van ons dorp. Ook dit immateriële erfgoed verdient het om bewaard te blijven.

665 ▪ Erfgoed is niet alleen iets dat beschermd moet worden, maar ook dat actief ingezet kan
666 worden voor de ontwikkeling van ons dorp. We denken dan aan unieke eigenschappen van
667 bijvoorbeeld Voorstraat, van Duivenvoorde en landschap de Horsten die we in kunnen
668 zetten voor de marketing van ons dorp. Ook kunnen we erfgoed meenemen in lespakketten
669 op scholen.

670 ▪ D66 pleit voor het groen houden van de Duivenvoorde Corridor, vanuit behoud van erfgoed
671 en vanuit leefbaarheid van de omgeving.

672 4 Toerisme en hotels

673 Toerisme biedt schitterende kansen voor de Voorschotense economie. Mensen komen onze regio
674 bezoeken voor de cultuur, voor de historie of voor de festivals, maar ook voor de kennisinstellingen,
675 conferenties van het *Bio Science Park* of zakenreizen naar omliggende steden. Door corona heeft
676 de toeristische sector een klap gekregen, en het wegblijven van toeristen heeft ook geleid tot veel
677 omzetverlies bij de horeca, detailhandel en musea. We kijken er dus naar uit om onze gasten weer
678 terug te zien.

679 ▪ D66 wil dat Voorschoten in samenwerking met ondernemers en buurgemeenten werkt aan
680 een aantrekkelijke en duurzame toeristische sector. Dit kan bijvoorbeeld door het waar
681 mogelijk verbinden van belangrijke locaties als Kasteel Duivenvoorde, de Vlietlanden, het
682 historische centrum en het openbaar vervoer.

683 ▪ D66 wil dat er meer overnachtingsmogelijkheden voor toeristen in Voorschoten gecreëerd
684 worden.

685 5 Cafés en restaurants

686 Tijdens de coronacrisis gingen de cafés en restaurants dicht. Dat was een klap voor de uitbaters,
687 en de ontmoetingsplek voor Voorschotenaren viel ineens weg. We hebben daardoor weer ontdekt
688 hoe belangrijk de horeca voor ons allemaal is.

- 689
 - 690
 - 691
 - 692
- De grotere terrassen zijn niet alleen een oplossing voor de coronacrisis geweest, maar bleken ook leuk, gezellig en rustiger te bezoeken. De grotere terrassen in de Voorstraat willen we daarom zo houden.
 - De huidige sluitingstijden voor horeca zijn prima.

693 8 Verkeer, Mobiliteit en Bereikbaarheid

694 Een goede bereikbaarheid van ons dorp en de doorstroming van het verkeer is belangrijk voor de
695 leefbaarheid en aantrekkelijkheid van ons dorp. Daarbij kiest D66 ervoor om fietsen, wandelen en
696 het gebruik van openbaar vervoer te stimuleren en aantrekkelijker te maken. D66 geeft dus
697 voorrang aan alternatieven voor de auto.

698 1 Kiezen voor de fiets

699 In onze dichtbevolkte regio is de fiets vaak het meest geschikte vervoermiddel. Ook voor woon-
700 werkverkeer in de regio en naar Den Haag en Zoetermeer, wordt de fiets steeds meer gebruikt. Wij
701 kiezen voor de fiets bij investeringen in bereikbaarheid. Er moet meer werk gemaakt worden van
702 fietsenstallingen: fietsparkeerplekken mogen van ons ten koste gaan van autoparkeerplekken.

- 703 ▪ Om verkeersveiligheid en de snelheid van doorstroming te verbeteren willen we bestaande
704 fietspaden verbreden en meer fietssnelwegen aanleggen naar omliggende gemeenten.
705 Fietspaden zijn voor fietsers: scooters, snorfietsen en speed pedelecs verplaatsen we
706 zoveel mogelijk naar de rijbaan. Onveilige situaties tussen snel en langzaam fietsverkeer en
707 bij drukke knooppunten lossen we op.
- 708 ▪ Bij hoofdfietsroutes krijgen fietsers voorrang op auto's, bijvoorbeeld bij verkeerslichten.
- 709 ▪ Wij ondersteunen nieuwe platforms voor deelfietsen en we willen dat er meer OV-fietsen
710 komen op het station.
- 711 ▪ Vervoersstromen met verschillende snelheden worden van elkaar gesplitst.
- 712 ▪ De Schoolstraat blijft fietsvrij tijdens winkeltijden. We zorgen voor voldoende plek om de
713 fiets te kunnen parkeren, zodat iedereen de winkels kan bereiken.

714 2 Voorschoten in de Randstad

715 Het succes van de economie in onze regio komt voor een groot deel door de ligging midden in de
716 Randstad en de nabijheid van de grote steden. Als we naar de toekomst kijken, dan zien we dat het
717 noodzakelijk is om nog meer een nadrukkelijk onderdeel te worden van het Randstedelijk netwerk.
718 Nieuwe verbindingen en intensiever gebruik van huidige verbindingen moet steeds een structurele
719 meerwaarde hebben voor onze inwoners en ondernemers.

- 720 ▪ D66 wil een mobiliteitsstrategie maken voor gehele regio.
- 721 ▪ D66 zet actief in op aansluiting van de regio op het Randstadrail Netwerk van Rotterdam,
722 Den Haag en Zoetermeer.
- 723 ▪ Om verkeersveiligheid en de snelheid van doorstroming te verbeteren willen we bestaande
724 fietspaden verbreden en meer fietssnelwegen aanleggen naar omliggende gemeenten.
725 Fietspaden zijn voor fietsers: scooters, snorfietsen en speed pedelecs verplaatsen we
726 zoveel mogelijk naar de rijbaan. Onveilige situaties tussen snel en langzaam fietsverkeer en
727 bij drukke knooppunten lossen we op. Ingrepen mogen niet ten koste gaan van voetgangers
728 en lange afstand wandelpaden.
- 729 ▪ D66 wil dat de knelpunten voor de bereikbaarheid zoals het Lammenschansplein in Leiden
730 en aan de zuidkant de *Mall of the Netherlands* in Leidschendam regionaal worden
731 aangepakt.

732 3 Verkeer vergroenen

733 De auto blijft een belangrijke rol innemen op het gebied van mobiliteit en veel inwoners hechten aan
734 de vrijheid die een eigen auto geeft. Tegelijkertijd zien we dat het aantal deelauto's groeit. Wij willen
735 een overstap van de eigen (brandstof-) auto naar de fiets, gedeeld vervoer en OV vergemakkelijken
736 en als alternatief aantrekkelijker maken.

737 ▪ In het streven naar CO2-reductie, de vermindering van uitstoot van fijnstof en van de
738 productie van geluid, wil D66 aantrekkelijke alternatieven stimuleren, zoals meer
739 parkeerplaatsen voor deelauto's die elektrisch rijden.

740 ▪ Auto's, motoren en bromfietsen die meer geluid produceren dan wettelijk is toegestaan
741 worden niet langer gedoogd.

742 ▪ Wij willen voldoende elektrische laadpalen in de verschillende wijken.

743 ▪ D66 wil dat Voorschoten aansluit bij stadsdistributie-initiatieven in de regio, waarbij
744 vervoerders worden gestimuleerd om het laatste stukje vervoer samen te bundelen in
745 kleine elektrische voertuigen. Op die manier wordt het aantal verkeersbewegingen
746 verminderd, en minder fijnstof uitgestoten. Dat is dus veiliger en duurzamer.

747 ▪ Omdat het aantal fietsers toeneemt kunnen we het aantal parkeerplekken voor nieuwbouw
748 verlagen. In de plaats daarvan maken we ruimte voor (elektrische) deelauto's.

749 ▪ Parkeren op de Voorstraat wordt alleen voor vergunninghouders en het historische plein
750 tussen Ambachtspad en Tramstraat maken we autovrij.

751

752 9 Veiligheid

753 Veiligheid is meer dan regels, boetes en een wapenstok. Veiligheid gaat behalve over
754 criminaliteitscijfers ook over het gevoel dat je binnen in huis, buiten op straat, en online hebt. De
755 omgeving waarin je woont en leeft kan ook veilig en minder veilig zijn.

756 Je voelt je niet alleen veiliger door onveiligheid weg te nemen, maar ook door geborgenheid en
757 verbinding te vergroten. Wanneer je je veilig voelt, brengt dit ook veiligheid. We reageren anders
758 op elkaar bij gevoel van onveiligheid dan bij gevoel van veiligheid.

759 Om vrij te zijn, je vrij te voelen en je ook vrij te gedragen, is de belangrijkste voorwaarde dat je je
760 veilig voelt. Pas dan kan je je leven naar eigen inzicht inrichten, met oog voor de ander.

761 1 Veilig in de buurt

762 Verbinding in de buurt draagt bij aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Dat gaat om praatjes
763 maken met de burens, maar ook om het vertrouwen dat er regelmatig een wijkagent langsfiets en
764 een BOA bereikbaar is. Inwoners kunnen niet zonder wijkagent, maar de wijkagent kan ook niet
765 zonder de ogen en oren in de wijk. De wijkagent signaleert ook de trend waarop het
766 gemeentebestuur kan ingrijpen.

- 767 ▪ Met de buurtbewoners, de gemeente en de politie worden de belangrijkste problemen
768 samen benoemd en aangepakt. Voorbeelden van andere gemeenten, zoals 'Buurt Bestuurt'
769 uit Rotterdam, worden hiervoor overgenomen.
- 770 ▪ Er moet voldoende capaciteit zijn in de basisteams van de politie, zodat wijkagenten
771 duidelijk in de wijk te vinden zijn. De wijkagent kan samen met inwoners, ondernemers en
772 scholen makkelijker signalen en sneller ingrijpen.
- 773 ▪ De communicatie tussen BOA's en politieagenten moet worden verbeterd.
- 774 ▪ Mensen die zich inschrijven op een nieuw adres, krijgen automatisch een brief waarin
775 contactgegevens van wijkagent en wijkvereniging staan.
- 776 ▪ BOA's in Voorschoten dragen geen wapen.
- 777 ▪ D66 is tegen het privé afsteken van vuurwerk, en wil dat er als alternatief professionele
778 vuurwerkshows worden georganiseerd door de gemeente, of door buurtbewoners die
779 professionals inschakelen en daarvoor een vergunning regelen.

780 2 Veilig op het internet

781 We zijn steeds meer actief op het internet, en we zien dus ook een steeds verdere toename aan
782 cybercrime, internet intimidatie en online misleiding. De digitale component in veiligheid wordt
783 steeds belangrijker.

- 784 ▪ De gemeente moet investeren in digitale veiligheid van inwoners. Ook moet zij zorgen voor
785 voldoende interne kennis en kunde binnen haar eigen organisatie en de
786 gemeenschappelijke regelingen om op een veilige en effectieve manier met data en
787 technologie om te gaan.
- 788 ▪ De gemeente kan een prominentere rol spelen in communicatie richting burgers over
789 gevaren op de digitale weg en vooral tips hoe onze inwoners zich veiliger op het internet
790 kunnen begeven.
- 791 ▪ De gemeente gaat trainingen organiseren om lokale ondernemers tegen kostprijs hun
792 digitale basisveiligheid op orde te laten krijgen, zodat we als samenleving beter beschermd

- 793 zijn tegen hacks en DDOS-aanvallen. De gemeente kan hier gebruik maken van landelijke
794 campagnes en initiatieven zodat dit efficiënt georganiseerd kan worden.
- 795 ▪ Daarnaast kan de gemeente bewoners bewust maken van de gevaren de digitale wereld.
796 Dit kan door middel van bijvoorbeeld digitale ambassadeurs die informatie met hun burens
797 en wijkgenoten delen over digitale veiligheid.

798 5 Preventie van criminaliteit

- 799 Om veiligheid te vergroten moet ook ingezet worden op de preventie. Daarbij is een focus op de
800 oorzaak belangrijker dan blindstaren op het bestrijden van de symptomen. D66 roept de gemeente
801 op de voortrekkersrol in preventie te nemen. D66 wil inzetten op voorlichting op scholen, via
802 sportverenigingen en dat de wijkagent zichtbaar en aanspreekbaar is. We willen dat hier een
803 structurele visie en een structurele begroting voor wordt gemaakt, zodat er niet ieder jaar een
804 nieuwe subsidie moet worden geregeld.
- 805 Schuldhulpverlening en het tegen gaan van drugsafhankelijkheid zijn belangrijke instrumenten in de
806 preventie van criminaliteit. De overheid en de gemeente in het bijzonder hebben hier een belangrijke
807 taak in. De taak van de gemeente is om deze schuldhulpverlening toegankelijk en laagdrempelig te
808 maken en houden. Dit vereist investeringen op gebied van communicatie, en om eventueel schulden
809 over te nemen

810 6 Bestrijden van ondermijning

- 811 Vastgoedcriminaliteit is ook in onze gemeente een groot probleem. Het witwassen van crimineel
812 geld door de aankoop van vastgoed staat nu in de Leidse Regio hoog op de agenda. D66 vindt dit
813 belangrijk. Ondermijning is meer dan alleen vastgoedcriminaliteit; het is een vorm van criminaliteit
814 waarbij de boven- en onderwereld met elkaar versmelten.
- 815 ▪ D66 steunt lopende initiatieven om ondermijning tegen te gaan, zoals het creëren van een
816 goed netwerk voor een integrale aanpak.
- 817 ▪ De gemeente moet de ingeslagen weg om samen met politie, OM en Belastingdienst
818 ondermijning te bestrijden.
- 819 ▪ D66 is blij met onder meer de inzet van de Wet Bibob, omdat deze mede kan voorkomen
820 dat bepaalde ondernemersgroepen worden gestigmatiseerd.
- 821 ▪ Een belangrijke taak van de gemeente is om ambtenaren te trainen om mogelijke signalen
822 te herkennen. D66 vraagt de gemeente hiermee door te gaan.
- 823

824 10 Bestuur en Democratie

825 Er zijn veel ideeën voor het bouwen van nieuwe woningen. Zowel grote als kleine plannen. Hierbij
826 moeten soms lastige afwegingen worden gemaakt tussen belangen van woningzoekenden, nieuwe
827 bewoners, ontwikkelaars en de belangen van huidige bewoners. Voor D66 staat het als een paal
828 boven water: deze afwegingen maak je samen. Niet door burgers te vragen om over bepaalde
829 plannen mee te denken, maar door deze plannen vanaf het begin met inwoners – als gelijkwaardige
830 partners – te ontwikkelen.

831 Een goed bestuur betekent voor D66 verder dat de gemeente zich dienend richting de inwoners
832 opstelt, de inwoner vertrouwt en dat het college alle ruimte geeft aan de controlerende functie van
833 de gemeenteraad.

834 De afgelopen jaren heeft D66 vol ingezet op participatie met ontelbare gesprekken met inwoners.
835 Jazeker, participatie kan altijd beter, en daarom gaan we met die inzet door.

836 1 De inwoner ontwikkelt mee

837 D66 wil met de gemeente een betere manier bedenken hoe burgers te betrekken bij ontwikkelingen,
838 experimenteren met nieuwe vormen van participatie, en twee grote burgerfora organiseren.

839 Ontwikkelingen 2.0

840 Het is duidelijk dat de gemeente inwoners op een andere manier moet betrekken bij belangrijke
841 ontwikkelingen.

842 De komende tijd willen we onder professionele begeleiding terugkijken, evalueren, en leren van
843 participatietrajecten uit het verleden. D66 wil samen met de gemeente een nieuwe praktijk voor
844 ontwikkelingen opstellen. Een praktijk waarbij:

- 845 ▪ ontwikkelingen beginnen bij de wensen van inwoners, en niet bij die van het
846 gemeentebestuur;
- 847 ▪ het gemeentebestuur duidelijk en eerlijk is welke ruimte er voor inwoners is;
- 848 ▪ alle partijen betrokken worden, niet in de laatste plaats wijkverenigingen;
- 849 ▪ ook aandacht is voor groepen die traditioneel minder betrokken zijn bij participatietrajecten,
850 zoals jongeren, gezinnen en laaggeletterden;
- 851 ▪ projectontwikkelaars dezelfde principes moeten volgen.

852 Nieuwe participatie

853 Voor deze nieuwe manier van ontwikkeling denkt D66 al aan een aantal nieuwe vormen om de
854 inwoner bij de gemeente te betrekken:

- 855 ▪ D66 wil dat de gemeente ook online participatie mogelijk maakt, in navolging van successen
856 in onder andere Leiden. Met online tools krijgt de inwoner regie, is het gemakkelijker om
857 input te geven en geven meer mensen feedback op gemeentepannen dan bij de oude
858 manieren van participatie, zoals jongeren en gezinnen.
- 859 ▪ We willen experimenteren met kleinschalige burgerwetenschap, waarbij enthousiaste
860 inwoners milieudata over hun buurt kunnen verzamelen en delen, of pilots kunnen opzetten,
861 bijvoorbeeld over hoe je een jaren 30 huis energieneutraal maakt.
- 862 ▪ Ook willen we kinderen al in een vroeg stadium te betrekken bij onze democratie. Zij hebben
863 immers het langst baat bij de beslissingen die we maken. Daarom moet kinderen

864 laagdrempelig ideeën kunnen aandragen, bijvoorbeeld om hun straat of buurt leuker te
865 maken om buiten te spelen of sporten.

866 Burgerforum

867 Voorschoten staat voor grote en urgente uitdagingen, zoals de enorme woningopgave en de
868 klimaattransitie. Vaak helpt het om bij zulke zaken buiten de gebaande paden naar oplossingen te
869 zoeken.

870 D66 wil daarom twee grote pilots doen met een burgerforum, waarbij een representatieve groep
871 gelote inwoners bedenkt hoe we hier als stad het best mee om kunnen gaan. De inwoners krijgen
872 een vergoeding voor hun tijd, worden professioneel begeleid door Stadslab en hebben de
873 mogelijkheid om experts te raadplegen en om onderzoeken uit te laten voeren.

874 2 De gemeente staat voor je klaar

875 Een gemeente moet voor haar burgers klaarstaan. D66 wil dat de gemeente in haar dienstverlening
876 uitgaat van het vertrouwen in de inwoners. De gemeente moet verder investeren in goede en
877 toegankelijke dienstverlening, waarbij het veilig en verantwoordelijk met nieuwe technologie
878 omgaat.

879 De gemeente heeft vertrouwen in de inwoner

880 D66 wil dat de gemeente inwoners niet onnodig in de weg zit met regels, boetes en formaliteiten.
881 Een gemeente die uitgaat van vertrouwen, krijgt ook het vertrouwen van inwoners.

882 ▪ Geef inwoners waar mogelijk het recht zich te vergissen, bijvoorbeeld in het aanvragen van
883 een uitkering. Straf foutjes niet genadeloos af en geef toelichting over hoe een fout kan
884 worden hersteld. Als inwoners zich niet aan een regel houden, gaat de gemeente zo veel
885 mogelijk eerst in gesprek voordat er sancties worden opgelegd.

886 ▪ Een inwoner die denkt taken beter te kunnen doen dan de gemeente, zoals onderhoud van
887 een parkje voor de deur, mag de taak overnemen ("right to challenge").

888 ▪ Wijken die het niet eens zijn met ontwikkelplannen van de gemeente, krijgen budget om
889 alternatieve voorstellen te ontwikkelen.

890 ▪ Geef ambtenaren lager in de organisatie meer beslisbevoegdheid, zodat zij sneller in staat
891 zijn om samen met inwoners aan plannen te werken en om maatwerk toe te passen.

892 Goed & toegankelijk geholpen worden

893 Als gevolg van corona is dienstverlening grotendeels gedigitaliseerd, waardoor het voor veel
894 mensen eenvoudiger is geworden om bijvoorbeeld een nieuw paspoort aan te vragen.
895 Dienstverlening van de gemeente kan nog veel eenvoudiger en sneller worden. D66 zet in op digitale
896 dienstverlening waar het kan, en fysiek voor wie dat wil.

897 ▪ Het gebruik van data-ondersteunde sturing kan ervoor zorgen dat we sneller afval ophalen
898 of jij je fiets makkelijker kunt stallen. Dit vereist investering in de technische infrastructuur.

899 ▪ De fysieke balie in het gemeentehuis en ondersteuning bij het invullen van formulieren
900 blijven altijd bestaan. Alle communicatie van de gemeente moeten duidelijk zijn en geen
901 ambtenarenjargon bevatten. De website van de gemeente moet ook toegankelijk zijn voor
902 mensen met een beperking. Informatie op de website, zoals over bestaande regelingen of
903 opnames van raadsvergaderingen, moet beter vindbaar worden.

904 ▪ Inwoners moeten trackingvrij online contact kunnen hebben met de gemeente. We willen
905 experimenten met persoonlijke datakluisen, zodat dienstverlening er nooit toe leidt dat je
906 je data kwijtraakt aan onbekende spelers.

- 907 ▪ De lokale lasten moeten op een betere manier worden geïnd, en de manier waarop je
908 kwijtschelding kunt aanvragen moet beter worden toegelicht. Er moet een betere manier
909 gevonden worden voor het innen van deze belastingen bij studenten en woongroepen.

910

911 Een veilige en verantwoordelijke digitale gemeente

912 Digitale technieken zijn cruciaal voor het functioneren van de gemeente. Daarom dienen ze met de
913 grootst mogelijke zorg gebruikt, onderhouden en beveiligd te worden.

- 914 ▪ We willen voorkomen dat hackers de gegevens van inwoners stelen of de gemeente
915 stilleggen. De gemeente moet daarom de digitale veiligheid verbeteren, voordat het
916 bijvoorbeeld systemen aan elkaar koppelt of nieuwe systemen in gebruik neemt ('security
917 by design').

- 918 ▪ Het verantwoord gebruik van technieken staat altijd met stip op één. Het gebruik van
919 onbedoeld discriminerende algoritmes, of het verdacht worden van fraude omdat een
920 computer dat zegt, is uit den boze. Data mogen pas worden gekoppeld en algoritmes pas
921 worden toegepast na een grondige ethische en privacy check. Beslissing mogen niet
922 uitsluitend genomen worden op basis van algoritmes, en de informatie die algoritmes
923 genereert moet controleerbaar zijn.

- 924 ▪ D66 pleit voor een tweejaarlijkse toets op correct, veilig en transparant gebruik van de
925 digitale technieken. Daarnaast moet de gemeente zorgen voor voldoende kennis en kunde
926 op dit terrein.

- 927 ▪ Het moet binnen onze gemeente mogelijk zijn om op verantwoordelijke wijze
928 veiligheidslekken te melden. Daarnaast moeten er afspraken gemaakt worden hoe deze
929 veiligheidslekken vervolgens opgelost worden.

- 930 ▪ Alle digitale werken die de gemeente ontwikkelt of laat ontwikkelen, moeten gebruik maken
931 van open standaarden en waar mogelijk van open source software. Dit voorkomt dat de
932 gemeente vastzit aan leveranciers en zorgt dat ondernemers met ideeën die de publieke
933 zaak verbeteren, eenvoudig koppelingen kunnen maken. Dit stimuleert ook
934 ondernemerschap.

935 3 Goed bestuur & een gezonde democratie

936 De afgelopen tijd hebben we landelijke vaker dan ons lief is, kunnen zien wat er gebeurt als macht
937 misbruikt wordt, als besluiten automatisch genomen worden (kindertoeslagaffaire) of als de
938 menselijke maat verdwijnt (boodschappenaffaire). Wij vinden een gezonde bestuurscultuur
939 belangrijk en blijven ons daarvoor inzetten.

940 Een transparant bestuur

941 De inwoner moet kunnen zien waar het gemeentebestuur mee bezig is. D66 wil de transparantie
942 van het bestuur digitaal verhogen.

- 943 ▪ Het gemeentebestuur is altijd open over haar keuzes, ook als het lastige afwegingen heeft
944 moeten maken. Alle aanbevelingen naar aanleiding van de kindertoeslagaffaire worden ook
945 lokaal overgenomen, bijvoorbeeld over het openbaar maken van beslisnota's.

- 946 ▪ Inwoners moeten via een eenvoudig platform inzicht kunnen krijgen in gegevens die de
947 gemeente van hen heeft en fouten gemakkelijk kunnen corrigeren.

- 948 ▪ We willen dat de gemeente experimenteert met een track & trace-systeem voor beleid,
949 zodat duidelijk is hoe het tot stand komt.

- 950 ▪ Als iets met publiek geld gemaakt is, moet het ook open zijn. Data en software van de
951 gemeente zijn in de basis open, inzichtelijk en gedeeld.
- 952 ▪ De gemeente en haar leveranciers zijn volledig transparant over haar toepassingen van
953 algoritmes en sensoren. We gaan daarin verder dan de AVG voorschrijft. Voor algoritmes
954 moet altijd een 'menselijke terugvaloptie' voorhanden te zijn.
- 955 ▪ D66 wil dat in de komende raadsperiode een regionale ombudsfunctionaris wordt
956 aangesteld die klachten van burgers over gemeentelijke instanties of personen behandelt.
- 957 ▪ We willen kwalitatief hoogwaardige onderzoeksjournalistiek in de regio versterken. Daarom
958 willen we aansluiten bij het Leidse mediafonds, dat daarmee een fonds voor de regio wordt.
959 Journalistiek stopt immers niet bij de gemeentegrenzen.

960 4 Vrijheid om zichtbaar jezelf te kunnen zijn

961 In Nederland heeft iedereen het recht om zichtbaar zichzelf te zijn. We zijn een divers en tolerant
962 land. Wat je geslacht, gaardheid, levensbeschouwing of huidskleur ook is: niemand heeft het recht
963 de ander op basis van deze kenmerken te beperken. Vrijheid is een universeel recht.

- 964 ▪ Niet iedereen heeft gelijke kansen bij een sollicitatie, onder andere door (soms onbewuste)
965 vooroordelen bij sollicitatiecommissies. Om de kansengelijkheid te verbeteren, moeten
966 deze sollicitatiecommissies bij de gemeente een gevarieerde samenstelling hebben wat
967 betreft gender, leeftijd en achtergrond.
- 968 ▪ D66 maakt zich hard voor maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor bijvoorbeeld
969 vrijheid en diversiteit, zoals Space to Talk about Race. We willen op zoek naar nieuwe
970 manieren om deze organisaties te faciliteren, zoals het gratis gebruik van faciliteiten in het
971 gemeentehuis.
- 972 ▪ Het past dat alle scholen in de regio onderwijzen over koloniale geschiedenis, en
973 discriminatie op basis van seksuele identiteit niet tolereren.
- 974 ▪ We willen dat de gemeente met maatschappelijke organisaties als het COC een plan opstelt
975 om LHBTIQ+ discriminatie op scholen en sportclubs actief tegen te gaan. Daarbij dient extra
976 aandacht te komen voor transpersonen en vluchtelingen.
- 977 ▪ We investeren in de aanpak van geweld achter de voordeur. Via Veilig Thuis, maar ook met
978 voldoende opvangplekken voor vrouwen, mannen en kinderen die niet veilig thuis kunnen
979 wonen.

980